

Innføring av nye karakterbeskrivelser for masteroppgaver

I 2003 ble dagens bokstavkarakterskala innført. Skalaen går fra A til F, og karakterene er kvalitativt beskrevet. I årene etter at denne karakterskalaen var innført er det holdt et oppsyn med hvordan karakterene har blitt satt. For masteroppgaver har det både nasjonalt og ved UiO vist seg at det i stor grad har blitt gitt A og B. Til tross for fokus på dette både fra Universitets- og høgskolerådet (UHR) og UiO, så er denne tendensen tydelig også i dag.

Det er gjort tiltak for å bedre bruken av karakterskalaen. I 2009 besluttet Nasjonalt fakultetsmøte i realfag (Nfmr) og Nasjonalt råd for teknologisk utdanning (Nrt) å utarbeide en felles karakterbeskrivelse for masteroppgaver innen MNT-fag. Det ble oppnevnt en arbeidsgruppe som fikk mandat til å utarbeide generiske karakterbeskrivelser for masteroppgaver, sensor- og veiledervurderinger¹, og standardisert sensurskjema basert på de nye karakterbeskrivelsene. Det ble også forutsatt at karakterbeskrivelsene skulle forankres i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Arbeidsgruppen ble ledet av professor Carl Henrik Gørbitz ved Kjemisk institutt, UiO. De fremla sitt forslag i 2011, og dette fikk enstemmig tilslutning fra Nfmr og Nrt, jfr http://www.uib.no//filearchive/filetopic_masteroppgaver-mnt-rapport.pdf. Det var også enighet om at de nye karakterbeskrivelsene skulle tas i bruk for MNT-masteroppgaver som leveres av studenter med opptak høsten 2012. Den nye karakterbeskrivelsen er altså bifalt av alle læresteder som tilbyr masterutdanning i MNT-fag, og er ikke noe UiO vil stå alene om å ta i bruk.

Studentrepresentantene i Nfmr og Nrt sluttet seg til disse nye karakterbeskrivelsene. De ser det som et positivt fremskritt at de nye karakterbeskrivelsene bruker hele karakterskalaen og beskriver alle karakterene på en likeverdig måte.

MN-fakultetet ved UiO har gjort vedtak i tråd med anbefalingene fra Nfmr og Nrt. Studiedekan Solveig Kristensen oppnevnte i desember 2013 en arbeidsgruppe som har bestått av Jaan Erik Roots ved Kjemisk institutt (leder), Solveig Kristensen (studiedekan), Tom Lindstrøm (Matematisk institutt), Dag Langmyhr (Institutt for informatikk), Øystein Bergkvam (MN-fakultetsadministrasjon) og Jørgen Eriksson Midtbø (studentrepresentant). Arbeidsgruppen har hatt som oppgave å samstemme anbefalingene med UiOs regelverk og rutiner, og foreslå justeringer i rutinene der det har vært ansett som nødvendig, slik at vurdering av masteroppgaver etter de nye karakterbeskrivelsene kan iverksettes for oppgaver som leveres f.o.m. 1. april 2014.

Nye vitnemål og karakterutskrifter

Alle institusjoner som bruker FS (Felles studieadministrativt system for universiteter og høgskoler) vil fra våren 2014 ta i bruk nye maler for vitnemål og karakterutskrifter. De nye karakterbeskrivelsene vil inngå i alle mastervitnemål som dokumenterer oppnådd mastergrad etter 1. april 2014. På vitnemålene og karakterutskriftene vil det også være oppgitt aggregert karakterstatistikk over 5 år i form av søylediagram i høyre marg for hvert teoriemne og for

¹ Se vedlegg 1; Generisk karakterbeskrivelse for masterarbeider/-oppgaver

masteroppgaver med samme emnekode.² Disse vil vise karakterfordelingen for karakterene A-E. Dersom et studieprogram skulle fortsette praksisen med å gi hovedsakelig A og B på masteroppgavene, så vil det fremkomme i disse diagrammene. For de som leser karakterbeskrivelsen vil det da fremstå som merkelig og lite troverdig at de fleste uteksaminserte kandidatene på programmet har levert masteroppgaver som bedømmes som meget gode prestasjoner som klart skiller seg ut. Dette vil i lengden gå ut over UiOs troverdighet som utdanningsinstitusjon. Alle institusjonene vil derfor være tjent med å bruke de nye karakterbeskrivelsene som her er anbefalt.

Sensurering av masteroppgaven

Kommisjonen som skal vurdere masteroppgaver skal bestå av en ekstern sensor og en intern sensor. Universitetslovens § 3-9(2) krever at det skal være minst 2 sensorer, hvorav minst 1 ekstern ved sensurering av masteroppgaver. Ekstern betyr at vedkommende ikke kan ha en stilling ved institusjonen. Vedkommende kan heller ikke ha vært ansatt ved UiO i de siste 2 årene. Det er i hht lovverket anledning til å bruke 2 eksterne sensorer, men dette er ikke ansett som ønskelig da vi ønsker at en intern sensor også skal sikre samordning av karakterskalaen for alle masteroppgaver på programmet. Alle fast vitenskapelige ansatte ved instituttet kan i prinsippet være interne sensorer. Det gjelder også fast vitenskapelige ansatte med relevant fagbakgrunn fra andre enheter ved UiO. Utdanningslederen har også anledning til å utpeke interne sensorer fra andre stillingskategorier. Arbeidsgruppen foreslår at utdanningslederen oppretter en pool av interne sensorer, og at intern sensor i en kommisjon hentes derfra. Intern sensor må ha kjennskap til tema for masteroppgaven, men må ikke ha veiledet kandidaten og helst ikke være på samme forskningsgruppe som veileder/kandidat. Det bør ikke være for mange interne sensorer i poolen, men dette må tilpasses ut fra lokale forhold ved instituttene. Alle i poolen skal ha et ansvar for å kjenne godt til kriteriene for den nye karakterbeskrivelsen for masteroppgaver. Ekstern og intern sensor har sammen ansvar for karaktersettingen. Den eksterne sensoren vil i prinsippet være spesialisten, mens den interne sensoren i større grad skal fokusere på at oppgaven blir vurdert etter karakterbeskrivelsene på lik linje med andre oppgaver. Veilederen skal ikke delta i karaktersettingen, og veilederens innspill vil være et supplement for ekstern og intern sensor. Innspillene skal sørge for at sensorene får informasjon om bl.a. studentens arbeidsform, arbeidsinnsats og selvstendighet. Skjematisk kan ulike oppgaver for de ulike aktører som deltar under en mastereksamen fremstilles slik:

	ekstern sensor	intern sensor	veileder	student	andre
Innledende møte	v	v	v		
Presentasjon	v	v	v	v	v
Eksaminasjon	v	v	v	v	v
Avsluttende møte	v	v	v		
Sensur	v	v			
Kunngjøring	v	v	v ¹	v	

1) Veileder velger selv om han/hun vil være til stede under kunngjøringen.

² Se vedlegg 2; Utsnitt fra en karakterutskrift

På det innledende møtet gir veilederen sine innspill om kandidaten. Etter at muntlig presentasjon/eksaminasjon er ferdig, vil ekstern sensor, intern sensor og veileder møtes for en avsluttende samtale. Deretter møtes kun ekstern og intern sensor for å sette karakteren for masteroppgaven og den endelige karakteren som vil komme på kandidatens vitnemål. Til slutt vil kandidaten få kunngjort vitnemålskarakteren med en kort muntlig begrunnelse.

Masteroppgavene skal sensureres i hht *Sensorveiledning ved sensur av masteroppgaver*³ og *Veiledervurdering sensur av masteroppgaver*⁴. Arbeidsgruppen anbefaler at sensorer og veiledere bruker hhv *Sensurskjema sensor*⁵ og *Vurderingsskjema veileder*⁶ som arbeidsskjemaer, men notater om oppgaven kan også gjøres på annen måte. Som hjelpemiddel for karaktersetting av de forskjellige kriteriene oppgavene skal vurderes etter har sensorene *Vurderingsskjema karakterer*⁷. Dette skjemaet har samme inndelinger, grupperinger og fargekode som sensorveiledningen. Masteroppgavene skal vurderes etter alle kriteriene i *Sensorveiledning ved sensur av masteroppgaver*. Det skal legges sterkest vekt på kriteriene som er gruppert øverst i veiledningen, deretter kriteriene gruppert i den andre gruppen, og til sist de to nederste kriteriene på listen. Veiledningene er avledet fra *Karakterbeskrivelsen for masteroppgaver*.

Fakultetet vil utarbeide et felles sensurprotokollskjema⁸ for alle instituttene. Dersom arbeidsskjemaer eller andre notater etter eksamen sendes til instituttet/fakultetet sammen med sensurprotokollskjemaet, så ansees de etter Forvaltningsloven som saksdokumenter. Kandidatene vil da ha innsynsrett i papirene. Dersom sensorer og veileder lagrer skjemaer og notater på egen maskin eller eget kontor, så regnes ikke papirene som saksdokumenter. Kandidatene vil da ikke ha innsynsrett i dokumentene etter eksamen.

Arbeidsgruppen foreslår at veileders vurdering/beskrivelse av bl.a. kandidatens arbeidsform, arbeidsinnsats og selvstendighet skal påvirke den skriftlige karakteren. Sensorene vurderer det skriftlige arbeidet slik det foreligger, og vurderer i tillegg opplysninger fra veileder. Dette gir grunnlag for å sette skriftlig karakter på oppgaven. Denne karakteren skal registreres som egen delkarakter i FS og vil bli synlig for kandidaten. Etter muntlig eksamen justeres karakteren hvis behov, og dette blir registrert som tellende hovedkarakter for oppgaven. Det blir altså registrert 2 karakterer i FS. Begrunnelsen for å registrere 2 karakterer er at dersom en kandidat vil klage på karakteren, så må man vite hva selve masteroppgaven ble vurdert til. Mer om dette nedenfor.

En kandidat har i hht *Regler for emner, emnegrupper og grader ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet* anledning til å søke om deltidstudium, permisjon eller utsatt innlevering av masteroppgaven. Søknader behandles av programrådene. For kandidater som skriver korte masteroppgaver kan deltidsstudium kun innvilges for teoridelen. Oppgaven må leveres innen 17 uker, evt med tilleggsdager som kompensasjon for påskeferien, Kristi

³ Se vedlegg 5; Sensorveiledning ved sensur av masteroppgaver

⁴ Se vedlegg 6; Veiledervurdering sensur av masteroppgaver

⁵ Se vedlegg 3; Sensurskjema sensor (arbeidsdokument)

⁶ Se vedlegg 4; Vurderingsskjema veileder (arbeidsdokument)

⁷ Se vedlegg 7; Vurderingsskjema karakterer

⁸ Se vedlegg 8; Sensurprotokollskjema for masteroppgaver ved MN-fakultetet, UiO

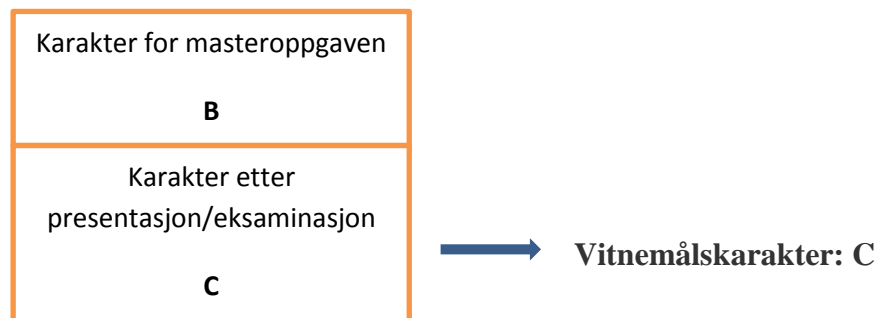
himmelfartsdag, 1. mai og 17. mai i vårsemesteret. For kandidater med lang masteroppgave kan det også innvilges deltidsstudium for oppgaven. Ved innvilgelse av deltidsstudium, permisjon eller utsatt innlevering av masteroppgaven skal det fastsettes ny innleveringsfrist.

Ved overskridelse av innleveringsfristen skal utdanningsleder bestemme om oppgaven skal sensureres. Dersom det er en gyldig grunn til at innleveringsfristen ikke kan holdes, så skal kandidaten varsle utdanningslederen om det umiddelbart, og forholdet skal dokumenteres. Gyldig grunn kan være uforskyldte problemer med prosjektet eller sykdom med legeerklæring.

Klage på karakteren for masteroppgaver

Studentene har mulighet til å klage på sensuren, men kun på sensur gitt på besvarelser som er etterprøvbare. Dette er regulert i Universitets- og høyskolelovens § 5-3 (5), der det bl.a. heter at «Bedømmelse av muntlig prestasjon og vurdering av praksisopplæring eller lignende som etter sin art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages.»

En mastereksamen består av både en skriftlig del og muntlig presentasjon/eksaminasjon. Det er da viktig å skille disse prestasjonene, siden kandidatene kun kan klage på den skriftlige delen. I 2009 sendte UiOs studiedirektør et brev til fakultetene der vi ble bedt om å ta hensyn til dette.⁹ Brevet viser til UH-lovens § 3-9(5) der det bl.a. heter at «Hvis den endelige karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve og klager får medhold i klage på sensuren over den skriftlige del av eksamenen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.» Dette betyr at det må settes en egen karakter på masteroppgaven. Dersom den muntlige presentasjonen/eksaminasjonen gir grunnlag for å endre på karakteren, så vil dette komme til uttrykk i den endelige karakteren. Noen eksempler følger her:

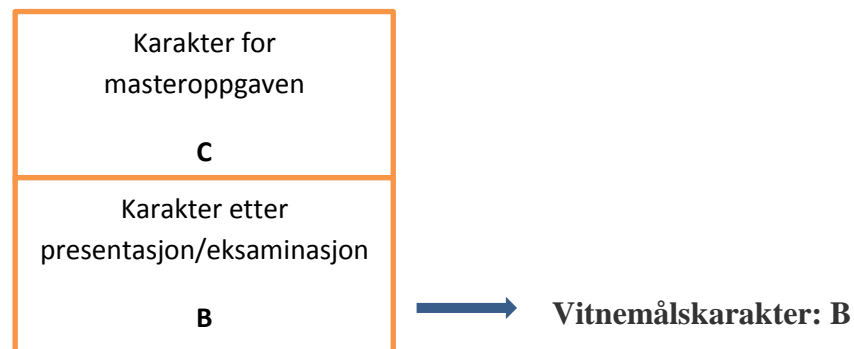
I dette tilfellet er selve masteroppgaven vurdert til en litt svak B. Dersom kandidaten gjør en meget god presentasjon/eksaminasjon, så vil karakteren B bli opprettholdt. I dette eksempelet gjorde kandidaten en dårligere presentasjon/eksaminasjon, og sensorene satte endelig karakter ned til C.

Dersom kandidaten ønsker å klage på karaktersettingen, så skal medlemmene i den nye sensurkommisjonen kun vurdere karakteren for den skriftlige masteroppgaven på nytt. Siden innspillene fra veilederen om bl.a. kandidatens arbeidsform, arbeidsinnsats og selvstendighet skal telle med når den karakteren for den skriftlige oppgaven settes, så må den nye

⁹ Vedlegg 9; Kopi av brev fra studiedirektøren om regler for bruk av justerende muntlig prøve

sensurkommissjonen få de samme innspillene fra veilederen som den første sensurkommissjonen fikk. Dersom den nye sensurkommissjonen også vurderer masteroppgaven til B, så er det ikke gjort noen endring i forhold til den opprinnelige kommisjonens vurdering, og den endelige karakteren C vil bli stående. Det skal ikke holdes ny presentasjon/eksaminasjon i et slikt tilfelle.

Dersom den nye kommisjonen vurderer masteroppgaven til C (kanskje på vippen til B), altså setter den ned i forhold til vurderingen til første kommisjon, så vil det bli holdt ny presentasjon/eksaminasjon. Dersom kandidaten da gjør en meget god presentasjon/eksaminasjon som sensorene mener vipper helheten opp, så vil endelig karakter bli satt til B. Dette kan fremstilles slik:

Det kan virke rart at den nye kommisjonen kan vurdere karakteren for selve oppgaven dårligere enn den første kommisjonen, og at resultatet likevel kan bli at endelig karakter settes opp. Det er slik det blir når studentenes klagerettigheter skal ivaretas samtidig som UiO oppfyller kravene i UH-loven om at muntlige eksamener ikke kan påklages. Dette vil nok ikke være en situasjon som oppstår ofte, men det vil kunne skje.

På vitnemålet vil det kun komme med én karakter. I de to eksemplene over vil kun «Vitnemålskarakterer» (hhv C og B) bli ført opp. I StudentWeb vil imidlertid både den skriftlige karakteren for masteroppgaven og vitnemålskarakteren føres opp. Dette fordi kandidaten må få vite hva den skriftlige karakteren ble, slik at vedkommende kan vite hva som er påklagbart.

Vedleggsliste

Vedlegg 1: Generisk karakterbeskrivelse for masterarbeider/-oppgaver

Vedlegg 2: Utsnitt fra en karakterutskrift

Vedlegg 3: Sensurskjema sensor (arbeidsdokument)

Vedlegg 4: Vurderingsskjema veileder (arbeidsdokument)

Vedlegg 5: Sensorveiledning ved sensur av masteroppgaver

Vedlegg 6: Veiledervurdering sensur av masteroppgaver .

Vedlegg 7: Vurderingsskjema karakterer

Vedlegg 8: Sensurprotokollskjema for masteroppgaver ved MN-fakultetet, UiO

Vedlegg 9: Kopi av brev fra studiedirektøren om regler for bruk av justerende muntlig prøve